

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2005-1-112 (Menfi Tespit/Muafiyet)
Karar Sayısı : 06-04/55-13
Karar Tarihi : 26.1.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER : Cengiz SOYSAL, M. Selim ÜNAL

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

20

: Mevlana PETROL Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi Av. İbrahim GÜL
Mithat Paşa Cad. No:13/12

D. TARAFLAR

: Mevlana PETROL Tic. Ltd. Şti. (MEVLANA)
Ataköy 9. Kısım Yanı Londra Asfaltı, Bakırköy İstanbul

Total Oil Türkiye A.Ş. (TOTAL)
Ayazağa Mah. Eskibüyükdere Cad. Oyuncan Plaza N0:15
Kat:7 Maslak İstanbul

30

E. DOSYA KONUSU: TOTAL ve MEVLANA arasında 25.7.2001 tarihinde imzalanan 'Akaryakıt Bayiliği Sözleşmesi'ne muafiyet tanınması veya menfi tespit belgesi verilmesi talebi

F. DOSYA EVRELERİ:

40

Kurum kayıtlarına 28.9.2005 tarih, 1154 sayı ile intikal eden bildirim üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 5. maddelerinin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 16.12.2005 tarih ve 2005-1-112/MM-05-CS sayılı muafiyet Ön İnceleme Raporu, 19.12.2005 tarih ve REK.0.05.00.00-130/248 sayılı Başkanlık Önergesi ile 06-04 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; bildirim konu sözleşmenin Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu, bununla birlikte Total Oil Türkiye A.Ş. tarafından 1.9.2005 tarihinde tek taraflı olarak gönderilen bildirim ile yapılan değişiklikler neticesinde sözleşmenin 2002/2 Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne uygunluğunun sağlandığı ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

50

H.1. İlgili Pazar

Bildirime konu anlaşma, her ne kadar tek bayi tarafından yapılmış olsa da, akaryakıt ürünlerinin nihai müşterilere ulaştırılmasını kapsayan servis istasyonlarını ilgilendirdiğinden, ilgili ürün pazarı “siyah ve beyaz ürünlerden oluşan (jet yakıtı hariç) akaryakıt ürünleri ve madeni yağ dağıtım pazarı” şeklinde tespit edilmiştir. İlgili coğrafi pazarı da “Türkiye Cumhuriyeti sınırları” olarak belirlenmiştir.

60

H.2. Olaylar

Yapılan bildirim, TOTAL ve MEVLANA arasında 25.7.2001 tarihinde imzalanan ‘Akaryakıt Bayiliği Sözleşmesi’ (bayilik sözleşmesi, Protokol, İşletme Sözleşmesi ve Ariyet ve Emanet Sözleşmesi’nden oluşmaktadır) hakkındadır. Bununla birlikte, yapılan başvurunun içerik olarak söz konusu anlaşmaların 4054 sayılı Kanun kapsamında çıkarılmış olan 2002/2 sayılı “Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği” ve 2003/1 sayılı “2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ”e uyumun sağlanması aşamasında taraflar arasında çıkan anlaşmazlıktan kaynaklandığı görülmektedir.

70

Bildirim formunda bu süreç şu şekilde özetlenmektedir:

- TOTAL ile MEVLANA arasında 25.7.2001 tarihinde Akaryakıt Bayiliği Sözleşmesi imzalanmıştır.
- MEVLANA'nın talebi üzerine TOTAL 1.9.2005 tarihinde bir bildirim göndererek İşletme Sözleşmesi'nin üç maddesinde değişiklik yaptığını bildirmiştir. [Petrol Piyasası Kanunu ve Rekabet Kanunu gerekçe gösterilerek bildirilen değişikliklerle rekabet hukukunu ilgilendiren kısımlarda; (i) tavan fiyatın TOTAL tarafından belirleneceği, (ii) sözleşmenin bildirim tarihi olan 1.9.2005 tarihinden 1.9.2010 tarihine kadar geçerli olacağı belirtilmektedir.]

80

- Değişiklik önerisini yetersiz bulan MEVLANA, kendi istediği değişiklikleri Ankara 15. Noterliği'nin 6.9.2005 tarih ve 24478 sayılı ihbar ve ihtar ile bildirmiştir. [Yapılan bildirimde öncelikle TOTAL'in ‘tek taraflı değiştirme hakkı’nın bulunmadığı belirtilmiştir. Ardından yapılan değişiklik önerilerinin Protokol’de, İşletme Sözleşmesi’nde ve Ariyet Sözleşmesi’nde yapılması gereken değişiklikler olarak üç bölümden oluştuğu görülmektedir.]

90

- Bu ihtar ve ihbara TOTAL tarafından Beyoğlu 41. Noterliği'nin 14.9.2005 tarih ve 27077 nolu ihtar ile verilen cevapta, daha önce yapılan değişiklik önerilerinin MEVLANA tarafından kabul edilmemesinin sonucunda, Rekabet Kurumu'nun yapacağı işlemlerde sorumluluğun MEVLANA'ya ait olacağı bildirilmiştir.

- Bu yazı üzerine MEVLANA, tekliflerinin geçerli olduğunu ve kısmen veya tamamen kabul edilmesi halinde görüşmeye hazır olduklarını bildirmiş, ancak bu bildirime bir cevap alamamıştır.

Bu sürecin sonunda MEVLANA tarafından Kurum'a yapılan bildirimde:

- a) Bayilik Sözleşmesi'nin Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olup olmadığı,
- 100 b) Bireysel muafiyet verilip verilemeyeceği,
- c) Menfi Tespit verilip verilemeyeceği,
- d) Sözleşme değişiklik önerilerinin hangisine muafiyet verilip hangisine verilemeyeceği

konularında karar verilmesi talep edilmiştir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Dosya mevcudunda yer alan bilgilere göre; taraflar arasında yaşanan süreçten de anlaşıldığı üzere, MEVLANA tarafından Kurum'a yapılan bildirim konusunun 110 çıkış noktasını, TOTAL'in -kendi bayilik ağında yer alan dikey anlaşmaların 2002/2 ve 2003/3 sayılı dikey anlaşmalara ilişkin grup muafiyeti Tebliği'ne uyumlaştırılması amacıyla- bayilerine gönderdiği bayilik sözleşmelerinde değişiklik öngören yazıların oluşturduğu görülmektedir. Esas itibarıyla, söz konusu sürecin sadece TOTAL'e özgü olmadığı ve akaryakıt dağıtım pazarında faaliyet gösteren diğer teşebbüsleri de ilgilendirdiği görülmektedir.

Bilindiği üzere Kurul, 14.7.2002 tarihinde 1997/3, 1997/4 ve 1998/7 sayılı Tebliğlerin yerine geçen 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğini çıkarmıştır. 2002/2 sayılı Tebliğ'in yürürlüğe girmesinin ardından Kurul'un 18.10.2002 tarih ve 02-63/799-M sayılı kararı uyarınca bildirimde bulunan bütün 120 teşebbüslere, bildirim konu olan anlaşmalarının son haline ilişkin bilgi talep eden yazılar gönderilmiş ve bir anlamda dikey anlaşmalar kapsamında yapılan bildirimlerin sonuçlandırılmasına ilişkin sürecin başlaması sağlanmıştır. Bununla birlikte, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde yer alan ve yatırımların %35'inin sağlayıcı tarafından karşılanması durumunda rekabet yasağının süresinin 10 yıla kadar uzayabileceğine ilişkin hükmün uygulanmasında ortaya çıkan zorluklardan ötürü 2003/3 sayılı Tebliğ ile 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi değiştirilmiş ve yatırımın kim tarafından yapıldığına bakılmaksızın rekabet etmeme yükümlülüğünün süresi 5 yıl ile sınırlandırılmıştır. 2003/3 sayılı Tebliğ'in Geçici 130 maddesinde teşebbüslere dikey anlaşmaların rekabet yasağına ilişkin hükümlerinin grup muafiyetine uygunluğunun sağlanması için 2 yıl süre tanınmıştır.

2003/3 sayılı Tebliğ'in 18.9.2003 tarih ve 25233 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği dikkate alındığında, dikey anlaşmaların 2003/3 sayılı Tebliğ ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması için ön görülen geçiş döneminin 18.9.2005 tarihinde bittiği görülmektedir.

Mevlana tarafından yapılan bildirim değerlendirilmesinde de en önemli husus, 2003/3 sayılı Tebliğ ile öngörülen geçiş döneminin nasıl değerlendirileceğidir. Bu noktada, 2003/3 sayılı Tebliğ'in ardından 25.12.2003 tarih ve 03-83/1009-M sayılı

140 Kurul kararı ile “2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği Uygulama Kılavuzu”nda değişiklik yapılmasına ilişkin verilen kararda söz konusu Kılavuz’a şu ifadeler eklenmiştir:

150 “2003/3 sayılı Tebliğin geçici maddesi ile yeni tebliğdeki düzenlemeler için teşebbüslere bir geçiş süreci öngörülmüştür. Buna göre; 2003/3 sayılı Tebliğin yürürlüğe giriş tarihi olan 18.09.2003 tarihinden önce yapılmış olan ve bu tebliğin 1 inci maddesine aykırı olan anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğde öngörülen grup muafiyetinden yararlanabilmeleri için 18.09.2003 tarihinden itibaren anlaşmalarda yer alan rekabet yasağına ilişkin düzenlemelerin iki yıl içinde 2003/3 sayılı Tebliğ’in 1 inci maddesi ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması gerekmektedir. Tebliğde ayrıca, bu süre içinde anlaşmalara 4054 sayılı Kanun’un 4 üncü maddesinde öngörülen yasaklamanın uygulanmayacağı hususu da yer almaktadır. Bir başka deyişle, 18.09.2005 tarihine kadar uyumlaştırılması gereken husus anlaşmaların tamamı değil, anlaşmalardaki rekabet yasağına ilişkin hükümlerdir. Dolayısıyla, Kanun’un 4 üncü maddesinin uygulanmasından muaf olan da anlaşmanın tamamı değil, sadece rekabet yasağına ilişkin olan kısımdır. Anlaşmaların kalan hükümlerinin ne zamana kadar uyumlaştırılacağı 2002/2 sayılı Tebliğ’de ayrıca düzenlenmiştir.”

2002/2 ve 2003/3 sayılı Tebliğler birlikte ele alındığında, uygunluğun sağlanması için iki hususun ön plana çıktığı görülmektedir:

- 160 i) Dikey fiyat tespitine ilişkin uyumlaştırma (2002/2 sayılı Tebliğ ile tavan veya tavsiye fiyat tespiti muafiyet kapsamına alınmıştır)
- ii) Rekabet etmeme yükümlülüğünün sürelerinin 2003/3 sayılı Tebliğ’de olduğu gibi 5 yıla indirilmesi.

170 Esas itibarıyla, yukarıda yer verilen ve Kılavuz’da değişikliğe ilişkin olan Kurul kararında da belirtildiği üzere, 2003/3 sayılı Tebliğ’de ön görülen geçiş dönemi sadece rekabet yasağına ilişkin olan kısmı kapsamaktadır. TOTAL tarafından gönderilen değişiklik yazısı ise hem dikey fiyat tespitine ilişkin maddenin tavan fiyatı şeklinde değişmesini, hem de sözleşmenin süresine ilişkin değişikliği kapsamaktadır. Bununla birlikte, bu değişikliğin Kanun’un 4. maddesi kapsamında ihlal olarak değerlendirilmemesi gerekmektedir. Şöyle ki, gerek TOTAL gerekse diğer bazı dağıtım firmalarının bu dönemde Kurum’a yapmış oldukları bireysel muafiyet başvuruları bulunmakta olup, söz konusu bireysel muafiyet başvurularının sonlanması ile uyumlaştırma çalışmaları bir arada yürümüştür. Ayrıca, akaryakıt sektöründe akaryakıt ürünlerinin tavan fiyatları, 1.1.2005 tarihine kadar Otomatik Fiyatlandırma Mekanizması tarafından belirlenmiştir. Dolayısıyla, bu alanda açık bir ihlalden söz etmek de mümkün değildir.

180 Rekabet yasağının süresi konusunda ise önemli olan husus 2003/3 sayılı Tebliğ ile uygunluğun sağlanması için belirlenen iki yıllık geçiş döneminin nasıl uygulanacağıdır. Bu konuya ilişkin yapılacak değerlendirmede 2002/2 sayılı Tebliğ’de yer alan hususlara ilişkin geçiş döneminin nasıl olacağı konusunda 2002/2 sayılı Tebliğ’e ilişkin Kılavuzda yer alan şu açıklamalar yol gösterici niteliktedir:

“...Şayet Tebliğ’in yürürlüğe girdiği tarihte, anlaşmadaki rekabet etmeme yükümlülüğünün kalan süresi 5 yıl veya daha kısa ise, anlaşma bu kalan süre boyunca geçerli olacaktır, dolayısıyla teşebbüsün herhangi bir değişiklik yapmasına gerek bulunmamaktadır.”

190

Görüldüğü üzere, burada anlaşmanın ne zaman yapıldığı değil, kalan sürenin beş yıla uyumlaştırılması ön planda tutulmaktadır. 2003/3 sayılı Tebliğ’in uygulanmasında da rekabet etmeme yükümlülüğünün kalan süresinin esas alınması gerekmektedir. Bu bağlamda Tebliğ ile belirlenen geçiş dönemi içinde yapılacak bir düzenlemede, düzenlemenin yapıldığı tarihten itibaren rekabet etmeme yükümlülüğünün kalan süresi 5 yıl veya daha kısa ise bu yükümlülük bu süre boyunca muafiyetten yararlanacak, şayet kalan süre 5 yılı aşıyor ise bu sürenin 5 yıla indirilmesi 2002/2 sayılı Tebliğ’e uygunluğun sağlanması için yeterli olacaktır.

200

Öte yandan, söz konusu uyumlaştırmanın hangi metodla yapılacağı esas itibarıyla anlaşmanın taraflarına bırakılmıştır. Tarafların aralarında anlaşıp orjinal anlaşmayı değiştirmeleri biçiminde bir yol izlenebileceği gibi sağlayıcının tek taraflı olarak, yeniden satıcıyı grup muafiyetinin uygulanabilmesini engelleyecek yükümlülüklerden azade kılması biçiminde bir yol da izlenebilir. Burada önemli olan nokta, sağlayıcının tek taraflı olarak yapacağı değişikliğin sadece rekabet mevzuatına uyumu sağlamaya yönelik olması, anlaşmanın kapsamının kişi, yer ya da konu olarak genişletmemesi yahut anlaşmaya rekabeti kısıtlayıcı ilave yükümlülükler dahil etmemesi ve tarafların yükümlülüklerinin doğasının veya şumulünün esaslı bir şekilde değiştirmemesidir.

210

Dosya konusu şikayete dönülecek olursa, TOTAL-MEVLANA arasında gerçekleşen yazışmalarda TOTAL’in MEVLANA’ya göndermiş olduğu 1.9.2005 tarihli yazıda, aralarındaki sözleşmenin bildirim tarihi olan 1.9.2005 tarihinden 1.9.2010 tarihine kadar geçerli olacağı belirtilmektedir. Sözleşmenin uyumlaştırmanın sağlanmasından önce 25.7.2011 tarihine kadar süresi olduğu dikkate alındığında, yukarıda yapılan genel değerlendirmeler kapsamında, TOTAL’in bu uygulaması uygun kabul edilmelidir. Başka bir ifadeyle, TOTAL tarafından MEVLANA’ya gönderilen bu yazı, 2002/2 sayılı Tebliğe uygunluğun sağlanması için yeterlidir.

220

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

Söz konusu sözleşme Kanun’un 4. maddesi kapsamında olmakla birlikte, Total Oil Türkiye A.Ş. tarafından 1.9.2005 tarihinde tek taraflı olarak gönderilen bildirim ile yapılan değişiklikler neticesinde sözleşmenin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara

06-04/55-13

İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

230